

Ravno tak nasproten spisec glasov se napravi tudi za namestnike.

Ko so vsi prišli volivci svoje glasove oddali ima predsednik komisije glasovanje končati, komisija ima po obeh zpiskih glasov pomote popraviti, spiske podpisati, glasove prešteti in novo voljene odbornike in namestnike koj oznaniti.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

II.

Škofovci.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Zunaj Petuja na cesti proti sv. Trojici je ves: Škofovci. Zakaj se ta ves tako veli? Znano je, da je že za Rimljanov bil v Petuji škofovsk sedež, in da so leta 377 arjanski krivoverci. Gotovi nemškega plemena škofa Marka bili pregnali, kterege je krivoveren duhovnik Julian Valens rojen Petujčan bil izdal. Vendar ljudstvo je svoji stari katolški veri zvesto ostalo, Juliana Valensa iz škofovskega sedeža vrglo, in sopot pravovernega Marka nanj postavilo. Gotovi so tistega leta vse mesto razdjali. Škof Marka in celjski škof Tenaks sta bila leta 381 na cirkvenem zboru akvilejskem. Obe škofiji ste pozneje nehale, celjska je prišla pod oglejskega višjega škofa, petujška pa pod saleburškega. Leta 982 je cesar Otto II. v mestu Tarentu na Laškem podpisal pismo, v katerem je saleburškemu škofu poklonil mesto, mestno okolico, cirkvo in pa mavto petujško. Postali so sosesčanje škofovi podložniki, zato so dobili ime: Škofovci.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Št. 31. Korinta velika bela, grosse weisse Corinthe, weisser Aspirant, Kernloser, fr. Bordelais, Corinthe blanc, lat. Sapidusia corinthiaca, vitis sine mulcis.

Trs srednji; listje skoraj kakor belinsko, bolj veliko in ravno; grozd mal, vejast; jagode drobne brez pešek.

Vrednost. Korinta je naj bolj na Grškem in na Jonskih otokih doma, od koder dobimo sladko suho grozdčiče, suhino (Weinberl); v naših krajih ne postane tako sladka in se ne izplača je saditi, ker le stari trs rodi. Mislim ne bo odveč nekaj natančnije od nje zvediti. Samo na otoku Zanti pridelujejo na leto čez 10 milionov vaganov suhega grozdčiča ali sušcev, ona od narave zapušene prebivalce sama živi. Blizo pred 300 leti je ova trta prišla iz Korinta na otok Zanto, kder ji je zemlja posebno služila. Trs se nizko s koli podpira, poganja globoko korenine in postane v 8. leturodovit in je lahko čez 100 let star. Jagode niso debelejšje, kakor našega ribeza ali kresnega grozdčiča so rjavordeče, in brez pešek, in tudi silno prijetne za zobanje, še prav zdrave za bolne. Trta se močno gnoji, pred zimo okoplje, sušca obreže, maja oslajša cvetje z izvrstno vonjavo prvič deželanu trud, konec julija je branje, in grozdje se na solnce na posebni prostor na tanko za sušenje polaga. Ni večje skrbi za otočana, dokler se grozdje suši, zakaj deževje more celi pridelk pogubiti. Kedar je grozdje lepo suho, se jagode odbirajo in v vrečah v zaloge, seralje imenovane, spravljajo, naj večja taka zaloga nima več kakor 3—400.000 vaganov sušcev, kateri se potem v sodcih na morje spravljajo. Tudi nekako rdečkasto in zdravo vino se iz grozdja dela, je gosto in izvrstno želodčno krepčalo. Bog vas živi Zancani!

(Dalje prihodujič.)

Domače stvari.

Ktera klaja je za svinje naj boljša? Angličan Beaver, oseba v svinjerejstvu dobro znana, piše o različnem rejenju se snidejo volivci drugega volivstva ta dan ob 9. uri zjutraj; in volivci prvega volivstva ob 2. uri popoldne v srenjskeji hiši.

Vsako volivstvo voli po 6 odbornikov in po 3 namestnike.

Zupanija št. jakobska 16. avgusta 1867. Franc Banjgerl, župan.

svinj in ktera reja bi za svinje naj pripravniša bila. Če rediš svinje s fižolo, bode meso trdo, nima dobrega okusa in želodec teži; če hraniš svinje s krompirjem, bo meso prerahalo, brez okusa, lahko in zgubi veliko pri kuhanju; zatorej tudi ne velja meso naših svinj toliko, kakor angleških; po njegovem računu imajo angleške svinje skoraj za peti del boljše meso. Meso z detelo rejenih svinj je žolto, nima nič v sebi in je slabega okusa, z želodom rejenih trdo, pa vendar lahko in nezdravo. Ravno tako, če rediš svinje z oljnim drozjem ali z mlado setvijo, bode meso rahlo, mastnato in malo bolje kakor meso crknjene živali, in zadnjič če jih hraniš z mesenimi ostanki bode meso neprijetno sladko, mehko se rado slini, in dobi tudi neprijeten oster okus. Proti temu je rejenje z mlekom boljše kakor vsaka druga hrana ne samo, kar se tiče okusa, temuč tudi jedernosti in teže mesa, kajti nobena klaja ne da tolike teže, kakoršno dobijo v razmeri z mlekom rejene živali; zatorej so pleča svinj, ki so se v mlekarijah pitale, mimo vseh drugih naj boljša. Vrh tega je dokazano, da se svinje s samim mlekom, brez dodatka druge hrane, lahko popolnoma izpitajo, kakor se tudi v angleških mlekarijah zares godi. Naj bliže temu pride z zrnjem in posebno s koruzo pitano svinjsko meso in je skoraj enake dobrote, in sicer je grah, oves in ječmen naj pripravniše zrnje za klajo. Neueste Erfind.

Kteri čas po zimi drevje cepiti, pelcati bi bil naj boljše? Dr. Müller v Genthinu je skušal in se prepričal, da se lahko cepi brž v jeseni po prvi slani, ko listje iz dreves pade, on je cepil, kakor je mraz pripuščal od mesca decembra do marca in vsi cepiči so se prijeli. — On se je prepričal, da z godnje cepljenje ima posebno dober vspeh pri drevju, ktero ima koščičasti sad, kterege sok v sebi ima klej. Kajti, če se tako drevje prepozno cepi, kader se že sok iz njega cedi in suši, brani ta vlačni in trdi klej, da se sok ne more pretakati in cepiči se ne morejo prijati. Če se pa v zimskem času tako sadovno drevje, ktero ima namreč koščičast sad, cepi, se pelcarji taki primejo, in to je še važnejše, da se skusi. (Zeitschr. f. Land- u. Forstw.)

Dopisi.

Iz Haloz. R. B. (*Gibanje „družbe sv. Mohora“ med narodom*). Naš pokojni Slomšek so mnogo mislili, kako bi se dalo napraviti društvo, imajoče namen med slovensko ljudstvo širiti pobožne in podučne knjige, da se narod tudi v nižih plasteh privaja čisti, na pravičnem in krščanskem stalu počivajoči omiki; toda ni se mogel mahoma najti način, ni se mogla pripraviti primerna struga, po kateri se bistrost obširno steka v sreca slovenska, dokler društvo ni bilo osnovano po sedanjem kolomeru. Da je mogoče našemu preblagemu rajnemu očetu iz groba se vzdignoti, ter se jim v roke dati letošnji „Koledarček“ družbe sv. Mohora, kažoči prek sedem tisoč mohorjanov, gotovo bi radostni z genjenim srcem vzdihnoli: „Nisem na pečino sejal, nego na rodovitno zemljo, blagi narod slovenski! rad jemlješ zdravo dušno hrano, hvala Bogu, da so poslani možje, kateri ti jo dele. Blagoslov nebeski rosi obilno na vrle Slovence; prosil bodem neprenehoma vsemodrega vladarja za dušni razvoj in napredek.“ Smemo se res ponašati da z naglimi koraki napredujemo, kakor malokteri narod, a kamo tega, da so nam povoljnejše okolnosti.

Razgledimo pohiteh, v kaki razmeri se udeležujo Slovenci tega neprecenljivega zavoda. Goriška vladikovina je od lani poskočila za 281 družbenikov, t. j. od 704 na 985. Hvale vreden napredek; najslokša je dekanovina Gradiška imajoča dva duhovnika, 1 učitelja in 1 jetnika v tem društvu. Ne šteje li vsa dekanovina več dušnih pastirjev? ali kako se ondi pojmeva pastvirstvo? Jetnik je mohorjan duhovnikov pa se mnogo pogreša, češ, da je omika jetniku potrebnejša. — Krška je lani štela 769, letos 953 m.; tudi velja za Koroško, kjer se neizmerno slabo ozir jemlje na nas in lagodno goji slovenski živelj, tlačí pa na vso moč. Najhuje strada Zilska dolina, menda je ponemčena. — Trška se je povzdignola od 158 na 439 m. Slava! dasiravno še kaže široke rečine. Sila potrebno je ondi vabiti ljudstvo, naj se dolže bolje zaveda, da ga ne poplavi Laštvo. Ljubljanska vladikovina javlja lani 1162, letos pa 2206 m. Razložek v napredku je razmerno najmenjši oziroma na veliko vladikovino, ki seže prece preč 500.000 duš, in pomisliti je treba, da ljubljanska dekanovina sama, stopivša od 260 na 529 m. (Ljubljana okoli 400) znaša skoro polovico družbenikov; kaj ovira napredek?

Mislili smo, da gotovo ostane na vrhunci, toda letos jo je nadkrilil beli „Labod“. — Ogromni skok je učinila labodska vladikovina, namreč od 1128 na 2395 m. Vidite li, kaj pomaga dobra volja in gorečnost? Lani smo prose nagovarjali naše vrlo in narodno duhovništvo: trsimo se in prekosimo Kranjsko, in eto ti slavja nad njimi za 233 m., čeravno imamo prek 100.000 menje duš. Presrčna hvala vam mili in delavni bratje! to je navor, kateri oblaži naše nam zročene ovčice, ter pregradi, da jih volkovi ne pogoltajo. V tej meri naprej, in zagotovim, da bode labod prihodnje leto prepeval o 3000 mohorjanov. Ne vemo, zakaj slavno društvo ni razpozlalo knjig v zabojih kot blago; po takem bi mi Haložani bili plačali 1 gld. in kakih 20 kr. sedaj pa so znašali potroški okoli 15 gld.; veliki zavitek se spregloje, knjige raztrgajo, če ne pozgubé.

Naposled prosimo vse slovenske rodoljube in prijatelje našemu narodu, zlasti duhovnike, naj pospešujo ta zavod na vse kriplje, in v kratkem doženemo doile, da našemu ljudstvu ne bode vrstnika v Avstriji glede na krščansko-narodno omiko. Vsemogočni Bože! ti pa deli obilno svoj blagoslov!

Iz Maribora. Dne 25. t. m. bode v čitavnici beseda, gledišna igra „Strup“ se bode igrala, potem je ples. Začetek ob 8mih zvečer. Predsedništvo.

Novičar.

„Reform“ omenjuje v 31. list. poslednjih dogodov v Pragi in Ljubljani ter konečno pravi: „Tudi mi grajamo ruske demonstracije, ponavljamo pa ob enem resni opomin do avstrijske vlade, da vsa preventivna in represivna sila ne bode v okom prišla tem homatijam; dajte tudi Slovanom, kar Slovanom gre, in to brž in vseh nezgod bode hipoma konec.“

— Veliki junak, vojvoda Mirko Petrovič, predsednik starešinstva črnogorskega, oče vladajočega kneza Nikole Petroviča, kterega pozna cela Evropa po hrabrosti jegovi in pesmih junaških jegovih, vmrl je 1. t. m. za kolero, še le 47 let star. Za Mirka po pravici joče vsa Črnogora in žaluje ž njo celo Slovanstvo, le Turki se veselijo, da je Črnogora zgubila v tej važni dobi takega junaškega vodja.

— Dalmatinsko-Hrvaško-Slavonska dvorna kancelarija je 16. julija vladiku J. Strossmayer-ju poslala okolnik, v kterem je duhovnim in učiteljem ostro prepovedano vdeležiti se pri dijaškem shodu v Belgradu. Dvorska kancelarija je namreč prepričana, tako se glasi okolnik dalje, da bi se tudi ta priložnost za „vsakovrstne“ agitacije rabila, kakor se je to zgodilo v Moskvi, kder so „žalibog“ tudi duhovni zraven bili. Dvorna kancelarija je zatoraj razposlala ukaz, kateri prepoveduje dijakom potovanje v Belgrad. Pa ukaz se je zdaj tudi razširil na duhovne in učitelje.

— Iz Amerike se je telegrafovalo, da je truplo cesarja Maksa že izročeno pruskemu poslancu baronu Magnus-u in da se bo odpeljalo v Evropu. „Navara“ (ladja) je šla po nje. Če je res!

— Dunajski časnik „Wiener Ztg.“ je oznanil mnoge, kateri so spet dobili visoke službe v trojedini kraljevini, kar je gotovo posledek potovanja barona Rauch-a na Dunaj; med ostalimi tudi sledeči: Emerih žl. Bogovič, kateri je leta 1845. pri prvem spopadu med narodnimi in madžarimi bil prvim vodja in kateri je zdaj razkačen madžaron, je imenovan za velikega župana zagrebaške županije. Svetovavec banalskega stola Aleksander Šuljok je imenovan za dvornega svetovavca pri krlj. Hrvaško-slav. septemviralnem stolu in za septemvira; svetovavec banalskega stola Karl žl. Koritič za predsednika imenovanega septemviralnega stola; viši državni pravdnik Klemens Celebrini za predsednika zagrebaške krlj. župniške sodnije; svetovavec banalskega stola Andrej Gostiša za predsednika krlj. župniške sodnije v Varaždinu, častni svetovavec banalskega stola in sodniški prisednik Karl žl. Švagel v Varaždinu, za svetovavca banalskega stola, — in svetovavec banalskega stola g. Jožef žl. Žuvič za višega državnega pravdnika. Za ravnatelja denarničarstva v Hrvaški in Slavoniji je imenovan Anton žl. Vakanovič, kateri je dozdej bil kralj. katedralni fiškal; temu se je dala čast in plača oddelnega svetovavca prvega razreda. Kolikor so nam ti gospodje poznani, so vsi prijatelji Madžarov.

— Časnik „Zukunft“ piše: Avstrija mora svojim deželam in narodom podariti obširno politično in narodno

samozakonstvo (autonomijo), mora historična prava spoštovati in spet postati to, kar je že enkrat bila: Država država, kakor je jo že imenoval cesar Franc I. leta 1806.

— Iz Dunaja se je pisalo „Narod. list.“ da je v ministerskem posvetovanju sklenjeno, da se ne bode razpustil samo državni zbor temoč tudi vsi deželni, ko boste naj hitrej zborni deputaciji svoje razprave dovršile. To bi bilo sopen lepo plačilo nekterem, ki so tako lepo bogali.

— Lepe polovice! Potruje se, da Madžari na splošne zadeve nočejo več priplačevati nego samih 25 odstotkov ali jedno četrtino! Z cislajtanske strani jih hočejo pripraviti vsaj k 33 odstotkom ali k tretjini! Madžari znajo pač računati. Za kar se jim olajša, za to se nam oteža. Za denar drugih je pač dober kup živeti. — To so nasledki hvaljenega dualisma!

15. t. m. je celo pogorelo velika in lepa stolna cerkev ali tako imenovana cesarska stolna cerkev v Frankobrodu. Ogenj je izišel v neki veliki pivarni blizo cerkve. Pogorelo je tudi mnogo drugih hiš.

— (O dopolnovanju vojske.) C. k. notrajno ministerstvo je ukazalo, kakor se pravi v dogovoru z vojaškim ministerstvom, da se paragrafi 18. do 21. postave o dopolnovanju vojske naj vstavijo; po imenovanih paragrafi in po cesarskem ukazu od 28. decembra 1866 se namreč tudi morejo k vojakom vzeti in vrstiti uradniki, doktorji, profesori, učitelji in dijaki; dalje da imenovane vrste ljudi, kateri so že k vojakom vzeti, se ne smejo zdaj niti k vojaškim vajam niti v vojaško službo sklicati. Prihodnjič se tedaj imenovanih vrst ljudi tako dolgo ne bodo smeli k vojakom jemati, dokler ne bo spet drugače ukazano. Če pa kateri imenovanih k vojakom vzeti hoče v vojaško službo stopiti ali se v vojaščini vaditi, se mu to mora dovoliti.

— Baron Rauch je bil pred kratkim na Dunaju. — On ima zdaj oblast vsakemu službo vzeti ali dati, kakor mu je volja t. j. v trojedini kraljevini!

— Pravi se da tudi Srbski knez dojde v Solnograd.

Slovenske pesmi. Sklenil sem svoje „Slovenske pesmi za en glas in glasovir“ dati na svitlo. Da jih pa zamorem svojim sorojakom kolikor mogoče po nizki ceni prodajati, poprosim častite čitalnice in druge slovenske rodoljubne družbe, da v razposlane naročilne liste imena naročnikov nabirajo, tajiste potem meni nazaj pošljejo, in ob svojem času naročene iztise med naročnike blagovoljno razdelijo. Tisk bo črez 6–8 tednov končan.

En iztis, 16 tiskanih strani v veliki za glasovir navadni obliki z lepim zavitkom velja 60 kr.

Dr. Benjamin Ipavec v. n. Gradcu.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 50	4 35	5 —	—	4 30	—	—	—
Rži	2 90	2 85	3 10	3 —	—	—	—	—
Ječmena	2 30	2 26	3 50	2 60	—	—	—	—
Ovsa	1 40	1 45	1 60	1 80	—	—	—	—
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 5	3 40	3 20	—	—	—	—
Ajde	2 50	2 80	3 60	—	—	—	—	—
Prosa	2 40	4 80	3 50	—	—	—	—	—
Krompirja	1 30	—	85	1 —	1 —	—	—	—
Govedine funt	—	16	—	22	—	22	—	22
Teletine	—	20	—	24	—	24	—	26
Svinjetine črstv funt	—	24	—	24	—	24	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8 50	—	—	6 90	7 80	—	—	—
„ 18" „	—	4 36	—	—	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	5 50	—	5 —	—	5 90	—	—	—
„ 18" „	—	8 10	—	—	—	—	—	—
Ogljenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	40	—	40	—	40
„ „ mehkega „	—	60	—	30	—	40	—	35
Senca cent	1 —	—	70	—	70	—	95	—
Slame cent v šopah	1 10	—	80	—	45	—	80	—
„ „ za steljo	—	80	—	50	—	40	—	60
Slanine (špeha) cent	36	40	—	40	—	40	—	—
Jajec, šest za	—	10	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 96 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.50.

Narodno drž. posojilo 67.—

Loterijine srečke.

V Gradcu 14. avgusta 1867: **1 69 68 17 80**

Prihodnje srečkanje je 24. avgusta 1867.